اخبار قزوین

در روزنامه ایران

۱۲۹۵ تا ۱۳۰۵ هجری خورشیدی

جلد اول

به کوشش مهرزاد پرهیزکاری

Akhbar-e-Qazvin

Qazvin Gazettes

From 1916 to 1926 AD.
Volume 1

by Mehrzad Parhizkari

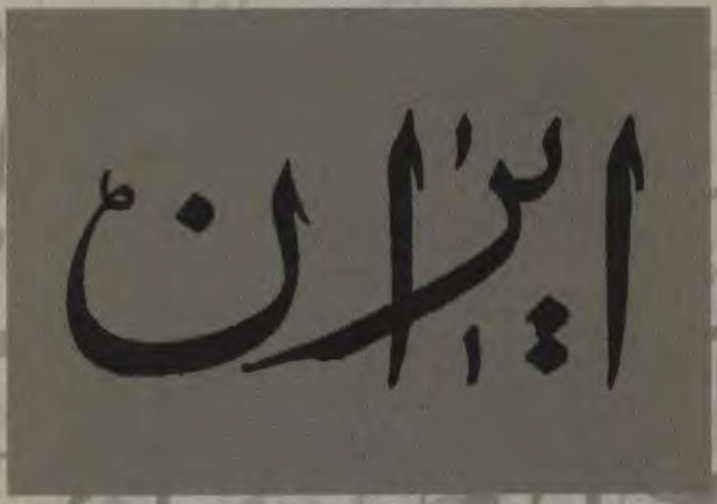

ISBN:978-600-93288-6-4

اخبار قزوین

در روزنامه ایران

۱۲۹۵- ۱۳۰۵ هجری خورشیدی

جلد اول

به‌کوشش

مهرزاد پرهیزکاری

شهرداری قزوین

سازمان نوسازی و بهسازی شهر قزوین

۱۳۹۳

سرشناسه	:	پرهیزکاری، مهرزاد، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	:	اخبار قزوین : در روزنامه ایران ۱۲۹۵ - ۱۳۰۵ هجری خورشیدی/به کوشش مهرزاد پرهیزکاری ؛ [به سفارش] شهرداری قزوین، سازمان نوسازی و بهسازی شهر تهران.
مشخصات نشر	:	تهران: ره آورد مهر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۲ ج.
شابک	:	دوره: ۴-۶-۹۳۲۸۸-۶۰۰-۹۷۸ ؛ ج.۱: ۱-۷-۹۳۲۸۸-۶۰۰-۹۷۸ ؛ ج.۲: ۸-۸-۹۳۲۸۸-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه به صورت زیرنویس.
یادداشت	:	نمایه.
عنوان دیگر	:	در روزنامه ایران ۱۲۹۵ - ۱۳۰۵ هجری خورشیدی.
موضوع	:	مطبوعات -- ایران-- قزوین-- تاریخ
موضوع	:	نشریات ادواری فارسی -- ایران -- قزوین
موضوع	:	روزنامه‌نگاری -- ایران -- قزوین
موضوع	:	مطبوعات -- ایران-- قزوین-- تاریخ
موضوع	:	قزوین
شناسه افزوده	:	شهرداری قزوین
شناسه افزوده	:	سازمان نوسازی شهر قزوین
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۳ ۴ق۹۳الف/ PN۵۴۴۹
رده بندی دیویی	:	۰۷۹/۵۵۲۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۶۳۲۲۵۶

شهرداری قزوین
سازمان نوسازی و بهسازی شهر قزوین

اخبار قزوین

در روزنامه ایران

۱۲۹۵- ۱۳۰۵ هجری خورشیدی

جلد اول

به‌کوشش: مهرزاد پرهیزکاری

شهرداری قزوین

سازمان نوسازی و بهسازی قزوین

ناشر: ره‌آورد مهر

تهران، میدان انقلاب، خیابان ابوریحان، کوچه عنصری، پلاک ۱۱، درب سمت راست، زنگ دوم

کد پستی: ۱۳۱۵۶۷۴۵۴۱ تلفن: ۶۶۴۷۸۰۳۱ (۰۲۱) فکس: ۶۶۴۷۸۰۴۷ (۰۲۱)

مدیر هنری: مسعود یزدان‌مهر

لیتوگرافی و چاپ: خاتم / **صحافی:** دلشاد

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ نخست: ۱۳۹۳

شابک دوره: ۴-۶-۹۳۲۸۸-۶۰۰-۹۷۸

شابک جلد اول: ۱-۷-۹۳۲۸۸-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: دوره دو جلدی ۵۰۰۰۰ تومان

حق چاپ برای شهرداری قزوین محفوظ است.

سازمان نوسازی و بهسازی شهر قزوین

خیابان امام خمینی، عمارت تاریخی طوطی ۳۳۲۴۶۶۵۶- ۰۲۸

فهرست

پیش‌گفتار ۷

مقدمه ۹

سال اول ۱۵
(از شماره ۱ به تاریخ ۹ آبان ۱۲۹۵ / ۴ محرم ۱۳۳۵ تا شماره ۱۴۱ به تاریخ ۱۰ آبان ۱۲۹۶ / ۱۵ محرم ۱۳۳۶)

سال دوم ۱۱۷
(از شماره ۱۴۳ به تاریخ ۱ آذر ۱۲۹۶ / ۱ صفر ۱۳۳۶ تا شماره ۳۳۳ به تاریخ ۳۰ آبان ۱۲۹۷ / ۱۷ صفر ۱۳۳۷)

سال سوم ۲۰۳
(از شماره ۳۳۴ به تاریخ ۲ آذر ۱۲۹۷ / ۱۹ صفر ۱۳۳۷ تا شماره ۵۶۲ به تاریخ ۳ آذر ۱۲۹۸ / ۲ ربیع‌الاول ۱۳۳۸)

سال چهارم ۲۸۵
(از شماره ۵۶۳ به تاریخ ۴ آذر ۱۲۹۸ / ۳ ربیع‌الاول ۱۳۳۸ تا شماره ۷۸۶ به تاریخ ۳۰ آبان ۱۲۹۹ / ۱۱ ربیع‌الاول ۱۳۳۹)

سال پنجم ۳۷۱
(از شماره ۷۸۸ به تاریخ ۹ آذر ۱۲۹۹ / ۲۰ ربیع‌الاول ۱۳۳۹ تا شماره ۱۰۲۶ به تاریخ ۸ آذر ۱۳۰۰ / ۲۹ ربیع‌الاول ۱۳۴۰)

سال ششم ۴۳۷
(از شماره ۱۰۲۷ به تاریخ ۹ آذر ۱۳۰۰ / ۱ ربیع‌الثانی ۱۳۴۰ تا شماره ۱۲۶۱ به تاریخ ۳۰ آبان ۱۳۰۱ / ۲ ربیع‌الثانی ۱۳۴۱)

سال هفتم ۴۸۱
(از شماره ۱۲۶۲ به تاریخ ۱ آذر ۱۳۰۱ / ۳ ربیع‌الثانی ۱۳۴۱ تا شماره ۱۴۸۹ به تاریخ ۱ آذر ۱۳۰۲ / ۱۴ ربیع‌الثانی ۱۳۴۲)

سال هشتم ۵۵۱
(از شماره ۱۴۹۰ به تاریخ ۳ آذر ۱۳۰۲ / ۱۶ ربیع‌الثانی ۱۳۴۲ تا شماره ۱۷۲۰ به تاریخ ۵ آذر ۱۳۰۳ / ۲۹ ربیع‌الثانی ۱۳۴۳)

سال نهم ۵۸۳
(از شماره ۱۷۲۱ به تاریخ ۶ آذر ۱۳۰۳ / ۱ جمادی‌الاول ۱۳۴۳ تا شماره ۱۹۶۱ به تاریخ ۱ آذر ۱۳۰۴ / ۵ جمادی‌الاول ۱۳۴۴)

سال دهم ۶۴۱
(از شماره ۱۹۶۲ به تاریخ ۲ آذر ۱۳۰۴ / ۶ جمادی‌الاول ۱۳۴۴ تا شماره ۲۲۴۸ به تاریخ ۱۸ آبان ۱۳۰۵ / ۴ جمادی‌الاول ۱۳۴۵)

پیوست ۷۰۷

نمایه ۷۱۳

پیشگفتار

اخبار قزوین در روزنامه ایران را می‌توان به گونه‌ای مجلد دوم کتاب اخبار قزوین در روزنامه وقایع اتفاقیه... (که اخبار مربوط به سال‌های ۱۲۶۷ تا ۱۳۲۶ هجری قمری را دربر می‌گرفت و وقایع دوره‌ی قاجار را تا ابتدای مشروطه ارائه می‌نمود) دانست. این کتاب شامل گردآوری اخبار رویدادهای دهه‌ی بعد از مشروطه در خصوص قزوین است.

دهه‌ی مذکور که از سال ۱۲۹۵ هجری خورشیدی آغاز و به سال ۱۳۰۵ ختم می‌گردد از مهمترین دوره‌های تاریخ معاصر ایران به شمار می‌آید. اخبار این سال‌ها به جهت وقایع جنگ بین‌الملل اول و اشغال ایران توسط دولت‌های روس و انگلیس، کودتای رضاخان و تغییر سلطنت از خاندان قاجار به پهلوی و اثرات ناشی از وقایع مذکور از حساسیت خاصی برخوردار است. همچنین پایه‌گذاری و تحولات عمده تشکیلات دولتی، اطلاعات مهمی را از اوضاع معاصر ایران به دست می‌دهد.

خبرهای مندرج در کتاب حاضر، در ادامه‌ی وقایع دوره قاجار (کتاب اخبار قزوین در روزنامه وقایع اتفاقیه...) روند تغییرات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و تا اندازه‌ای کالبدی شهر را ترسیم نموده و علل و آثار آن را آشکار می‌سازد. مجموعه اخبار قزوین با هدف تولید منابع اطلاعاتی در خصوص پیشینه‌ی قزوین گردآوری شده و می‌توان امیدوار بود با استفاده از اطلاعات گردآوری شده، گام بلندی در جهت شناخت شهر برای درک بهتر و ترسیم آینده آن برداشته شود.

این مجلد از مجموعه اخبار قزوین حاصل تلاش آقای مهرزاد پرهیزکاری و حمایت شهردار محترم شهر قزوین: آقای مهندس نصرتی، اعضای محترم شورای اسلامی شهر قزوین و اعضای محترم هیئت مدیره سازمان نوسازی و بهسازی شهر قزوین و همکاران این سازمان است؛ لذا بدینوسیله از ایشان کمال تشکر و قدردانی را دارد.

علیرضا خزائلی

مدیرعامل سازمان

نوسازی و بهسازی شهر قزوین

مقدمه

مجموعه‌ی پیش رو گردآوری اخبار مربوط به قزوین از روزنامه ایران است که اولین شماره آن در تاریخ ۴ محرم ۱۳۳۵ هجری قمری (۹ عقرب ۱۲۹۵ خورشیدی / اول نوامبر ۱۹۱۶) منتشر گردید. این روزنامه را باید به نوعی در ادامه‌ی روزنامه ایران که توسط اعتمادالسلطنه در زمان سلطنت ناصرالدین شاه منتشر می‌گردید دانست که پس از اعتمادالسلطنه، به ایران سلطانی و ایران دارالخلافه باهره تغییر نام یافته بود. اگرچه این روزنامه توسط دولت طبع نمی‌شد اما با توجه به کمک‌های مالی دولت، روزنامه ایران را باید روزنامه‌ای نیمه رسمی دانست.

روزنامه ایران در سال نخست به صورت هفته‌ای سه شماره در روزهای دوشنبه، چهارشنبه و جمعه طبع و نشر می‌گردید. سپس شماره‌های روزنامه به پنج روز در هفته به جز روزهای شنبه و سه‌شنبه افزایش یافت و نهایتاً در تمامی ایام هفته منتشر می‌گشت.

نخستین مدیر مسئول روزنامه ایران سیدحسین اردبیلی بود که پس از درگذشت به سال ۱۳۳۶ قمری مدیریت روزنامه به میرزا محمد ملک‌زاده واگذار شد. در این دوره ملک‌زاده از کمک‌های برادرش محمدتقی ملک‌الشعرای بهار در انتشار روزنامه سود می‌جست و مقالات ملک‌شعرای بهار را در شماره‌های این دوره به کرات می‌توان دید. سردبیر و مدیران بعدی روزنامه ایران میرزا علی‌اکبر خراسانی، میرزا اسماعیل یگانی و زین‌العابدین رهنما بودند. در زمان مدیریت رهنما، در پایان ۱۳۰۱ خورشیدی روزنامه ایران با قطع دریافت کمک‌های دولتی تبدیل به روزنامه‌ای مستقل گردید. از ویژگی‌های بارز روزنامه ایران می‌توان به انتشار بی‌وقفه آن در طول ۱۰ سال از مهمترین دوران تحولات سیاسی و اقتصادی تاریخ معاصر ایران اشاره نمود که شاید از این نظر در نوع خود بی‌نظیر باشد.

گردآوری موجود از روی تصاویر تهیه شده از روزنامه‌ها که توسط مرکز اسناد و کتابخانه ملی ایران به صورت لوح فشرده منتشر شده[1] تدوین گردیده و برخی از شماره‌هایی که از روی لوح خوانده نمی‌شد با مراجعه‌ی مستقیم به کتابخانه ملی و کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران تکمیل گردید.

انتخاب روزنامه ایران برای گردآوری اطلاعات مربوط به قزوین علاوه بر معیارهای سه‌گانه[2] ضمن هم‌سانی با روزنامه‌های مورد مطالعه قبلی[3] که روایت یک‌دستی از وقایع ارائه می‌نماید، بر اساس ارزش‌های خبری و اطلاعاتی روزنامه، و زمان انتشار آن بوده که پس از وقفه در انتشار روزنامه‌های دولتی و بی‌نظمی‌های دوره مشروطه، با اسلوبی مشابه روزنامه‌های قبلی ایران، تسلسل خبرهای ایران را روایت می‌کند.

روش گردآوری مطالب تفاوت چندانی با اخبار قزوین در روزنامه وقایع اتفاقیه... نداشته اما در تدوین به جهت کاهش حجم کتاب، از درج مطالب مربوط به تهران که به دلیل وجود نام دروازه قزوین در دایره مطالعه قرار گرفته، احتراز شده است. همچنین دقت مطالعه و تدوین گردآوری پژوهش حاضر از نظر کیفی ارتقاء پیدا کرده است. ارتقای کیفی گردآوری حاضر به علت کنترل‌های متعددی بوده که سعی بر تطابق کامل کتاب با متن اصلی و کاهش اشتباه بوده است. این کنترل شامل هشت مرحله بازخوانی و مطابقت متن و تاریخ خبرها پس از مطالعه و تایپ اخبار بوده که به شرح ذیل انجام پذیرفته است:

۱- کنترل متن تایپ شده با روزنامه هنگام بازخوانی کامل روزنامه و بازیابی خبرهای جا افتاده.

۲- کنترل متن تایپ شده خبرهای جا افتاده در مرحله اول با متن روزنامه.

۳- کنترل تاریخ‌ها و تصحیح تاریخ‌های اشتباه درج شده در روزنامه.

۴- کنترل نهایی متن تایپ شده از نظر پاراگراف‌بندی و حذف متون اضافی و انتقال متون دروازه قزوین تهران به پیوست

۵- کنترل متن صفحه‌بندی شده با متن تایپ شده جهت جلوگیری از افتادگی‌های احتمالی.

۶- کنترل متن صفحه‌بندی شده با متن روزنامه.

۷- کنترل متن صفحه‌بندی شده با متن غلط‌گیری.

۸- مطالعه و کنترل نهایی متن هنگام تهیه نمایه.

بر این اساس روزنامه دو مرتبه به طور کامل مطالعه شده و چهار مرتبه نیز متن کتاب بازخوانی شده است.

۱- ***لوح فشرده روزنامه ایران*** از ۴ محرم ۱۳۳۵ ق تا ۶ ربیع‌الاول ۱۳۴۵ ق، زیر نظر سیدفرید قاسمی (تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، ۱۳۸۹).

۲- معیارهای انتخاب منابع را می‌توان به شرح زیر بیان نمود:

الف- مجموعه روزنامه خبری و ملی باشد ب- مجموعه روزنامه کامل باشد ج- مجموعه‌های مختلف دارای تسلسل زمانی باشند.

۳- روزنامه وقایع اتفاقیه، روزنامه دولت علیه ایران، روزنامه ایران، روزنامه ایران سلطانی و روزنامه دارالخلافه باهره.

با تمام این اوصاف ادعا بر این نیست که متن فاقد اشتباه است چرا که چاپ نامناسب برخی از صفحات امکان خواندن را بسیار سخت و بعضاً ناممکن می‌نمود به خصوص در مورد اسامی خاص و واژگان مهجور که تصمیم‌گیری را جهت نگارش صحیح با اشکال مواجه می‌نمود. به عنوان مثال در برخی موارد امکان تشخیص ن ت ژ از یکدیگر امکان پذیر نبود (انر که اتر هم خواند می‌شد) با این حال سعی شده با بهره‌گیری از فرهنگ واژگان متعدد این اشتباهات به حداقل برسد.

جهت آشنایی با روش و استفاده بیشتر از متن ذکر نکات ذیل را لازم می‌داند:

- هدف از گردآوری و تدوین این کتاب، تولید منابع مطالعاتی در خصوص قزوین است. این کتاب بخشی از مجموعه‌ی اخبار قزوین است که سعی در ارائه بخشی از رویدادهای قزوین در روزنامه‌ها از ابتدای نشر روزنامه (دوره قاجاریه/ سال ۱۲۶۷ هجری قمری) تا پایان دهه ۳۰ شمسی است که بخش اول آن با عنوان اخبار قزوین در روزنامه وقایع اتفاقیه روزنامه دولت علیه ایران... منتشر شده است. بخش سوم، خبرهای پس از سال ۱۳۰۵ خورشیدی را گردآوری خواهد نمود. همچنین این مجموعه با مجموعه‌های دیگری که اطلاعات قزوین را در سفرنامه‌ها و متون تاریخی گردآوری خواهد کرد کامل می‌شود و منابع اطلاعاتی جامعی را در رابطه با قزوین ارائه خواهد نمود. جلد اول کتاب اوصاف قزوین در سفرنامه‌ها خاطرات و جغرافیای تاریخی در سال ۱۳۹۱ چاپ و مجلدات بعدی آن نیز آماده چاپ است.

- خبرها بر اساس کلیدواژه‌ی قزوین انتخاب شده‌اند. بنابراین هرکجا در اخبار نام قزوین یا قزوینی آمده خبر یا اعلان و یا مطلب، جهت تدوین و درج، انتخاب شده است.

- از تدوین مطالب و خبرهایی که دارای واژه «دروازه قزوین» یا «خیابان دروازه قزوین» (واقع در تهران) بوده پرهیز شده و فهرست اخبار و شماره روزنامه‌های دارای آگهی با مضمون مذکور، به پیوست منتقل شده است.

- خبر نرخ بروات چنانچه در طول یک ماه (قمری) ثابت مانده باشد از تکرار خبر خودداری شده و شماره و تاریخ آنها در حاشیه آمده است.

- اعلاناتی که تکرار شده‌اند، یک مورد درج و به شماره مابقی در حاشیه اشاره شده است. در این حالت شماره تمامی روزنامه‌ها به همراه تاریخ آخرین آگهی در پانویس آمده است. نکته قابل توجه اینکه تکرار برخی از آگهی‌ها کامل نشده و لذا تعداد شماره‌های اشاره شده ممکن است با شماره سری آگهی برابر نباشد.

- متن اخبار دقیقاً مطابق اصل خبر و بدون تغییر اقتباس شده است. بر این اساس تدوین خبرهای کتاب مطابق نگارش روزنامه انشاء شده است و غلط‌های املایی متن روزنامه نیز تصحیح نشده‌اند. به عنوان مثال می‌توان به واژگانی مانند چهارک (صحیح: چارک)، هراج

(صحیح: حراج)، چاغی (صحیح: چاقی)، شلوق (صحیح: شلوغ)، گزاردن (صحیح: گذاردن)، برخواست (صحیح: برخاست)، گذارش (صحیح: گزارش)، ناخون (صحیح: ناخن)، خورد کردن (صحیح: خرد کردن)، زرت (صحیح: ذرت)، مستقلات (صحیح: مستغلات)، حرج و مرج (صحیح: هرج و مرج)، خواموش (صحیح: خاموش) و ... اشاره کرد.

برخی از واژگان نیز به صور مختلف در روزنامه درج شده‌اند: مانند: نوغان، نوقان... باطالیون، باطلیون، باتلیون... کمیسیون، کمسیون... میلیون، ملیون... اتومبیل، اتوموبیل... آئروپلان، آیروپلان، آیرپلان... و ...

- در نگارش متن، حرف گاف و الف که در رسم‌الخط قدیم بدون سرکش بوده تصحیح شده‌اند. اما موارد دیگر مانند ۀ به جای ای نسبت (خانۀ به تناسب جمله، خانه‌ای خوانده می‌شود) و جمع کلماتی که به ه ختم شده‌اند (خانه‌ها به صورت خانها آمده است) به همان صورت آمده‌اند.

- چنانچه در متن اصلی علامت ایضاً برای تکرار کلمات به کار رفته در تدوین از خود واژه استفاده شده است.

- قسمت‌هایی از اخبار (بخصوص در ستون اول و آخر) به صورت ناقص چاپ شده‌اند و کلمات کامل نیستند همچنین بعضاً کلمه یا حرفی از یک واژه در متن جا افتاده است، در این حالت با افزودن حرف یا کلمه چاپ نشده در داخل [] سعی شده تا واژه کامل و جمله قابل فهم گردد. استفاده از [...] به این مفهوم است که کلمه‌ای چاپ نشده و یا ناخوانا بوده است. بر این اساس تمامی حروف و کلماتی که داخل [] قرار دارند توسط گردآورنده افزوده شده‌اند.

- چنانچه در متن روزنامه [] وجود داشته برای جلوگیری از اشتباه به () تبدیل شده است.

- در متن واژگان مجهور بسیاری به کار رفته است که نیاز به آگاهی کافی برای معنی دارد. این واژگان به همان صورت اصلی اقتباس شده و معنی نشده‌اند. همچنین بعضاً از کلماتی استفاده شده است که دارای اساس صحیح دستوری نیستند و بنابراین با مشکل معنی می‌شوند. مانند جَبران که بر اساس جمع فارسی جبر درست شده و به معنی جابران بکار رفته است. (ولی در ظاهر ممکن است جُبران خوانده شود)

- برای کنترل صحت واژگان مهجور از لغت‌نامه دهخدا، فرهنگ فارسی معین و سایت واژه‌یاب[1] (www.vajehyab.com) استفاده شده است.

- در گردآوری، تمامی خبرهای مندرج مربوط به قزوین انتخاب شده‌اند. این خبرها به صورت کامل نقل شده اما خبرهای طولانی که بخشی از آن مربوط به قزوین نیست خلاصه شده است. در این حالت خبر به اندازه‌ای خلاصه شده تا مفهوم آن از دست نرود.

۱- قبل از استفاده از سایت، معنی تعدادی از لغات مهجور با لغت‌نامه دهخدا مقایسه گردید و از استناد این سایت اطمینان حاصل شد.

- در متن کتاب اگر ... به کلمه قبل خود چسبیده باشد (مانند...) بدین معنا است که بخشی از خبر توسط گردآورنده حذف شده است؛ و اگر ... از کلمه ماقبل دارای فاصله باشد (مانند ...) متعلق به متن اصلی روزنامه است. در حالت اول چنانچه خبری با ... شروع شده باشد به این معنی است که خبر پیشینه‌ای داشته که بی‌ارتباط به قزوین است. چنانچه ... در وسط متن آمده باشد نمایانگر حذف بخشی از خبر بی‌ارتباط با قزوین بوده و در صورتی که ... در آخر خبر آمده باشد نشان از ادامه خبر، بی‌ارتباط با قزوین دارد.

- تمامی تاریخ‌ها از خود روزنامه استخراج شده و در صورت نیاز بر اساس کتاب‌های «تقویم تطبیقی یک صد و چهل و یک ساله ایران»[1] و «تقویم یکصد و پنج ساله تطبیقی»[2] تصحیح شده‌اند. در این صورت تاریخ مندرج در روزنامه در پانویس ذکر شده است.

- در تاریخ‌گذاری به جهت سهولت درک زمان واقعه، اسامی قدیمی بروج (حمل، ثور، .... حوت) به اسامی مورد استفاده حال حاضر (فروردین... اسفند) تبدیل گردیده‌اند. اسامی ماه‌های قمری نیز که در روزنامه‌ها به صور مختلف ضبط شده (جمادی‌الثانی/ جمادی‌الآخر) یک‌سان شده است. نام ماه‌های میلای، بر اساس تلفظ فرانسه که در خود روزنامه‌ها بکار رفته تنظیم شده است. اسامی ماه‌ها و بروج که در متن اصلی اخبار به کار رفته‌اند، به همان شکل حفظ شده‌اند.

- تمامی پانوشت‌ها از گردآورنده است.

- نمایه، شامل اسامی اشخاص، اماکن جغرافیایی و بناها، اقوام و... می‌باشد که با توجه به رویکرد خاص مجموعه، نمایه‌ی واژگان مرتبط با قزوین دارای جزئیات بیشتری است. همچنین سه واژه آتش‌سوزی، زلزله و سیل، به دلیل اهمیت رخداد، به نمایه افزوده شده‌اند.

- نمایه اشخاص بر اساس اسم اشهر مرتب شده است. در دوره مورد مطالعه (۱۲۹۵- ۱۳۰۵ ش) برخی از اشخاص دارای نام خانوادگی و برخی نیز همچنان با لقب خود نامیده می‌شوند. برخی نیز با هر دو عنوان (نام خانوادگی و لقب) نامیده شده‌اند که سعی شده در نمایه یک‌سان گردند. در این صورت عنوان اشهر در نمایه دارای شماره صفحه بوده و دیگری به عنوان اشهر ارجاع داده شده است. در خصوص اسامی یکسان یا مشابه که قطعیت لازم جهت تعلق به شخص واحد حاصل نشده اسامی به صورت مجزا در نمایه آمده‌اند. همچنین در برخی موارد که در روزنامه امکان تطابق اسم و لقب وجود نداشته نام و لقب تحت یک عنوان جمع نگشته است.

۲- حسام سرلتی، ***تقویم تطبیقی یکصد و چهل و یک ساله ایران*** (تهران: زوار، بی‌تا).

۳- احمد نجم‌آبادی، ***تقویم یکصد و پنج ساله تطبیقی*** (بی‌جا: شرکت سهامی تحریر ایران، ۱۳۳۴).

- ترتیب نمایه طوایف، اسامی جغرافیایی و ابنیه بر اساس گونه‌بندی صورت گرفته است. اسامی کشورها، سرزمین‌ها، شهرها و ولایات، به صورت مستقیم و اسامی روستاها، رودها، کوه‌ها و بناها با گونه‌بندی در نمایه آمده است.

در خصوص دسته‌بندی اسامی نام روستا برابر محدوده و منطقه آن روستا در نظر گرفته شده است مثلا منظور قریه ینگی‌امام در نمایه صرفا خود قریه نیست بلکه اراضی اطراف و منطقه آن نیز مد نظر بوده است.

- چنانچه اسامی با املاء نزدیک به هم در متن نوشته شده بودند املایی که دارای فراوانی بیشتری در متن بوده در نمایه آورده شده است و از بازنویسی بقیه خودداری شده است.

در پایان از تمام کسانی که در پدید آمدن این اثر با یاری و حمایت خود مشارکت داشته‌اند تشکر می‌نمایم: آقای مهندس نصرتی، شهردار محترم قزوین و آقای مهندس خزائلی مدیرعامل محترم سازمان نوسازی و بهسازی قزوین که با اشتیاق و علاقه از پژوهش حاضر حمایت نمودند، آقای آرش رشوند، معاونت، خانم‌ها قاسمی و یوسفی (کارشناسان مرتبط پروژه) و دیگر همکاران سازمان نوسازی و بهسازی در بخش‌های مختلف...؛ اعضای محترم شورای اسلامی شهر و هیئت مدیره سازمان نوسازی و بهسازی قزوین، همچنین از خانم نسرین نظری خاکشور، خانم بتول صحراکاران و خانم مهران آشوری کمال تشکر را دارم.

امید دارم این کتاب گامی در عرصه‌ی تولید منابع شناخت قزوین، و گسترش پژوهش‌های بنیادین برداشته و امکان تکمیل بخش‌های بعدی مجموعه در آینده نزدیک فراهم آید.

مهرزاد پرهیزکاری
۲۵ امرداد ۱۳۹۳

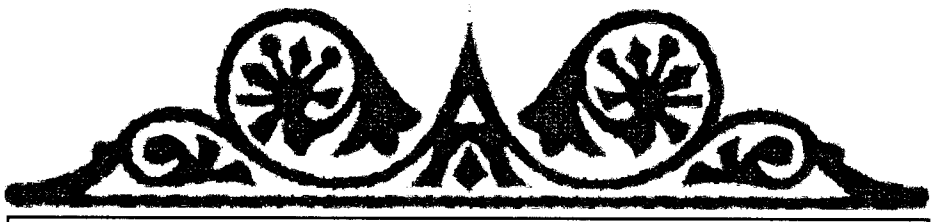

دورهٔ اول - (سال اول) ۴ شنبه ۴ محرم ۱۳۳۵

محل اداره: طهران - خیابان لالهزار

حروف شکرفی ما برای ۴ شماره ... شماره تلفن ۱۰۱۰
کلیه مکاتیب باید بنام مدیر جریده باشد
مطالب رفرایی وارده مسترد نمی شود

ایران

هر هفته سه نمره در دارالطبع دولتی چاپ و منتشر میگردد

قیمت تکنا نمره ۷ شاهی - بعد از هفت روز ۱۲ شاهی

۹ ضرب ۱۲۹۵ - اول نوامبر ۱۹۱۶

وجه اشتراک مقدماً دریافت میشود

	سنه	ماهیانه
داخله	۶۰ قران	۶ قران
خارجه	۲۲ قران	۲ قران

اعلانات با حروف ۱۶ قیمت هر سطری

صفحه اول	صفحه دوم	صفحه سوم	صفحه چهارم
۴ قران	۲ قران	۳۰ شاهی	۱ قران

افتتاح

خدای بی همتا را شاکریم که توفیق خدمتگذاری ملت و مملکت بما کرامت فرموده و تأییدات غیبی خود را شامل حالما فرموده تا مدت چنین موقع مشکل و با محظوراتی که طبیعتاً مرتفع دنیا برای هر مؤسسه ملی در پیشاست برای خدمات ملی موفق گردیده و باقی ایده وار باشیم و رعایت پروردگار وظیفه خدمتگذاری خودرا بعهده بگیریم .

در مواقع عادی بنا کسانی که خدمات اجتماعی را داوطلبانه استقبال مینمایند و کشمکش دول متخاصمه با وجود ایران‌بیطرف گردد زائیده مطابق تصمیم و اراده ذات اقدس اعلیحضرت شاهنشاهی بیطرفی مملکت ایران را رسماً اعلان نموده . ازآن بعدهم هیئت های مختلفه که‌تقریباً زمام امورایران را بدست گرفته ، همگی حفظ بیطرفی را تخستین مادهٔ برو گرامهٔ درحقیقت میتوان سیاست خارجی خویش قرار دادند . این بیطرفی در همان حینی که مصلحت سیاسی ایران را متضمن بود ازطرف دول حسابه نیز بحسن نیت تلقی شده و مرتبهاً مدت گذشته هم کاینه حالی که درایران روی کار آمدند سیاسی خودرا دراین‌زمینه بطول

بحرف صاحبکار میاندیشم درآنصورت ایستادن‌درواقع ایجادحادث مؤید همان اتفاقاتی است که مایلا اشاعت یافت که مارشال هیندنبورگ رئیس کل اداتورز آلمان تصمیم نموده است که در فرونت غرب علم تعدیلی کرده و مساعی عقیده خویش‌را معطوف میدانهای شرق و فرونت جدید القائیس روسیای بنماید

میدان مشرقی که اینک بواسطه دخول رومانی درجهات متجاوز از ۸۰۰ کیلومتر عرض وطول خود افزوده و در حقیقت از ساحل بحر بالتیک تا کنار دانوب و جنوب غربی بحر اسود امتداد داده قسمت عظیمی ازاین اخبارات حربیه‌مرسی خصوصاً مشرق

سواد عریضه ایست که روز گذشته بتوسط حضرت اشرف شاهزاده والاتبار عدلیه اعظم دامت شوکته بحضور مهر ظهور اقدس ملوکانه روحنا فداه تقدیم شده است

قربان خاکپای مهر امتلای مبارکت گردم

(۱) سلطان السلاطین خلدالله کرم جهان حضرت ظل‌الله اعلیحضرت اقدس شاهنشاهی روحنا فداه را بر فرق اسلامیان عموما و ایرانیان خصوصا مستدام بدارد .

(۲) حضرت اشرف وزیر عدلیه اعظم فرمایش اقدام آقایان شاهزاده که مقرر فرموده اید با والا حضرت امیر کبیر بمکتوب قطع عمل نمایم الاغ کرده توضیحا عرض میدارم کمترین غلامان با وکیل کامل‌الاختیار آقای امیر کبیر موافق مقررات قانونی عدلیه دولت علیه و الزام بصویب و امضای نمایندگان محترم دولت جبه اول‌محضر شرع کرده وعده لازمه چهار سال است دولتمرا حکم شرعی قطعی دست آورده ایم .

(۳) اعلیحضرتا تاج و تخت العصت قسم ما دو دولت فخیمه ات عمال است بموجب معاهدهٔ صحیحه متجاوز ازیکصدوپنجاه هزارتومان خرج کرده ومنضرر گردیده جان‌ومال وعمران

روزنامه ایران - سال اول

چهارشنبه
۴ محرم ۱۳۳۵
۹ آبان ۱۲۹۵
۱ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۱

تلگرافات داخله

مورخه هشتم برج عقرب ۳ محرم

- تحصن در تلگرافخانه

قزوین

ملاکین باغات قزوین به واسطه مالیات جدید چند روز است در تلگرافخانه متحصن و متظلم هستند و روز بروز بر عده آنها افزوده میشود در جلو تلگرافخانه مجلس روضه‌خوانی منعقد نموده جدیتی دارند تا حکم قطعی در حق آنها صادر نشود متفرق نشوند.

جمعه
۶ محرم ۱۳۳۵
۱۱ آبان ۱۲۹۵
۳ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۲

حوادث داخلی

- تهیه گوسفند

تلگراف حکومت قزوین بوزارت داخله مشعر است بر اینکه حسب‌الامر تهیه یکمقدار گوسفند برای مرکز شده و همین چند روزه فرستاده خواهد شد. تلگرافات حکومت عراق و گلپایگان و خونسار نیز حاکی است که مقدار مهمی گوسفند تدارک و فرستاده شده فعلا در راه میباشد.

از وزارت جلیلهٔ عدلیه اعظم

اسامی منتخبین از طبقه تجار و از طبقه اصناف که موافق قانون محاکمات تجاری برای عضویت محاکم تجارت در این دوره انتخاب شده‌اند از اینقرار است

... حاجی عبدالصمد قزوینی- حاجی علی آقای اسکوئی- آقا میرزا عبدالرحیم ارباب...

نظر باینکه از روز هفتم الی چهاردهم بملاحظه ایام عاشورا ادارات و محاکم وزارت عدلیه تعطیل است اجرای قسمت اخیر ماده (۳) نظامنامه انتخاب اعضای محاکم تجارت راجع بشکایات از نتیجه انتخابات در این مدت تعطیل مقدور نیست از روز چهاردهم الی روز نوزدهم شکایات راجع به نتیجه انتخابات بموجب ماده (۹) نظامنامه در محکمه استیناف پذیرفته خواهد شد و از روز بیستم نتیجه انتخابات موافق اسامی فوق قطعی خواهد بود.

نمره اعلان - ۳

جمعه
۱۳ محرم ۱۳۳۵
۱۸ آبان ۱۲۹۵
۱۰ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۳

* حوادث داخلی

- جنگ در حدود گروس

بطوریکه از تلگراف روز گذشته از قزوین مستفاد میشود جنگ سختی بین قوای عثمانی و نظامیان روس در خط گروس جریان دارد لیکن از نتیجه جنگ اطلاعی نرسیده است

- ورود سالدات بزنجان

تلگرافا از زنجان اطلاع میرسد که روز ۱۵ برج عقرب طرف عصر قریب دو هزار نفر سالدات روس از خط قزوین وارد زنجان شده‌اند

* تلگرافات داخله

مورخه ۱۲ محرم

- ورود و حرکت

منجیل

قونسولگری قزوین دو ساعت قبل از نصف شب با اتومبیل وارد و معجلا به طرف انزلی حرکت نمودند

- در قزوین

قزوین

دیروز عصر قریب دویست و پنجاه نفر اسرای عثمانی را که از گروس اسیر کرده بودند با هفت نفر صاحبمنصب عثمانی و دو نفر صاحبمنصب آلمانی وارد قزوین کردند

متظلمین ملاکین باغات بحال سابق در تلگرافخانه باقی و عصرها مشغول سینه‌زنی و روضه‌خوانی میباشند.

- در قزوین

قزوین

امروز دسته‌جات قمه‌زن و غیره حرکت کرده از ظهر گردش میکردند بعد از ظهر متفرق شدند

سوء اتفاقی رخ نداده از راه همدان خبری نرسیده ولی در خط گروس گویا جنگ سختی است

دوشنبه
۱۶ محرم ۱۳۳۵
۲۱ آبان ۱۲۹۵
۱۳ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۴

* حوادث داخلی

- در قزوین

بقراریکه از قزوین اطلاع خصوصی رسیده است دو سه روز قبل نظامیان دولت بهیه

روسیه چند قبضه تفنگ و مقداری سر نیزه و دو توپ شکسته از خط بیجار وارد کرده‌اند و در یک میدان چادری گسترانده غنائم مزبور را ارائه داده اسباب مسرت نظامیان واقع گردیده هورای مفصلی کشیدند.

- راجع بجنگ اطراف بیجار

از قرار خبر کتبی که بتاریخ ۱۲ محرم از قزوین باداره نوشته شده ۲۴۸ نفر اسرای قشون عثمانی را از راه زنجان وارد قزوین نموده و بطرف رشت حرکت داده‌اند و در این ایام اخیر عدهٔ کثیری از مجروحین جنگ نیز وارد قزوین شده و بطوریکه در قزوین مشهود است مجددا بیجار بتصرف قشون عثمانی در آمده است.

- اعزام قوای نظامی

اخبار خصوصی قزوین مشعر است که در این ایام اخیر قوای نظامی زیادی از قزوین بطرف خمسه اعزام گردیده و بین خاک خمسه و گروس جنگ شدت داشته است.

- در ماه‌نیان

با پست اخیر از قزوین اطلاع میدهند که یکعده از قوای همدان تا ماه‌نیان راه همدان آمده‌اند و در حدود خرقان نیز جنگ میباشد.

- راجع بحمل جنس

مامورین حمل گندم برای مرکز در قزوین و خرقان و عراق و ساوه و غیره تا یک‌اندازه موفقیت حاصل نموده و اطلاعاتی که میدهند مشعر است بر اینکه مقداری تهیه گندم دیده و برای مرکز حمل خواهند نمود.

تلگرافات داخله

- خبری نیست

قزوین

تازه مسموع نشده از راه‌ها هم خبر صحیحی تازه نرسیده است

حوادث داخلی

- در قزوین

در این دو روزه اطلاع مستقیمی از قزوین واصل نگردیده آنچه هم بطور خصوصی خبر میرسد مشعر است بر اینکه در بین خط قزوین و همدان اتفاق جدیدی رخ نداده و اوضاع نظامی بحال سکونت برقرار میباشد.

چهارشنبه
۱۸ محرم ۱۳۳۵
۲۳ آبان ۱۲۹۵
۱۵ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۵

دوشنبه
۲۳ محرم ۱۳۳۵
۲۸ آبان ۱۲۹۵
۲۰ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۷

* حوادث داخلی
- تهیه و تخلیه مکان

از حکومت قزوین تلگرافا اطلاع میرسد که پس از مذاکرات با رئیس قشون یکی از کاروانسراهای سعدالسلطنه را برای محل مریضخانه صلیب احمر تخلیه نموده که رفع مزاحمت اهالی از حیث مکان فراهم شود.

چهارشنبه
۲۵ محرم ۱۳۳۵
۳۰ آبان ۱۲۹۵
۲۲ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۸

* حوادث داخلی
- ورود و حرکت اسرای عثمانی

سابقا اطلاع داده شد که یکعده از اسرای عثمانی را بقزوین وارد و بطرف روسیه اعزام نموده‌اند تلگراف روز گذشته از انزلی مشعر بود که اسرای مزبور را که متجاوز از صد نفر ترک و عرب و افشار بوده‌اند با هفت نفر صاحبمنصب دو روز قبل وارد انزلی نموده اهالی شهر نان و سیگار بآنان هدیه نموده و آنان را با پراخود به بادکوبه حرکت میدهند.

جمعه
۲۷ محرم ۱۳۳۵
۳ آذر ۱۲۹۵
۲۴ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۹

* حوادث داخلی
- مراسم پذیرائی

بطوریکه در شمارهٔ قبل اطلاع داده شده بود گراندوک بوریس ولادیمیرویچ دو روز قبل وارد تبریز گردیده و مطابق تعلیمات مرکز در موقع ورود مراسم پذیرائی بعمل آمده است... گراندوک معظم‌له عنقریب از تبریز به رشت و از آنجا بقزوین و طهران آمده و سپس برای تمامت فرونت‌های ایران رهسپار خواهند شد. پرنس موصوف پسر گراند ولادیمیر الکساندرویچ عموی اعلیحضرت تسار روس و فرمانده کل قزاقهای روسیه هستند...

* نرخ اجناس و ارزاق مطابق تفتیش اداره بلدیه و حکومت طهران

انواع اجناس	وزن	قیمت دینار- قران
...		
نخود قزوینی اعلا	تبریزی	- ۳
نخود وسط	تبریزی	- ۲
...		

دوشنبه
۱ صفر ۱۳۳۵
۵ آذر ۱۲۹۵
۲۷ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۱۰

حوادث داخلی[1]

- تعلیمات راجع بورود گراندوک

از طرف وزارت جلیله داخله برای ورود والاحضرت گراندوک بوریس بطهران تعلیماتی باداره حکومتی و بلدیه طهران داده شده که در موقع ورود معمول و مجری دارند. و نیز دستورالعمل‌های کافیه از طرف هیئت محترم دولت و وزارت داخله بحکام رشت و قزوین تلگرافا مخابره گردیده که پس از ورود بخاک ایران در همه‌جا احترامات لازمه مرعی گردد.

چهارشنبه
۳ صفر ۱۳۳۵
۷ آذر ۱۲۹۵
۲۹ نوامبر ۱۹۱۶
شماره ۱۱

حوادث داخلی[2]

- لوازم استقبال

بر حسب تعلیماتیکه از مرکز داده شده همه‌جا از طرف حکام و رؤسای دوایر دولتی مراسم استقبال و احترام کاملا مرعی خواهد شد در موقع ورود بقزوین هم حکومت قزوین و رؤسای ادارات باستقبال تا خارج خواهند رفت

- از قزوین بآوج

بطوریکه اطلاع رسیده است گراندوک پس از ورود بقزوین بدوا عازم بآوج خواهند شد پس از سرکشی بفرونت مراجعت نموده و روز دوشنبه را وارد طهران خواهند شد.

جمعه
۵ صفر ۱۳۳۵
۹ آذر ۱۲۹۵
۱ دسامبر ۱۹۱۶
شماره ۱۲

حوادث داخلی

- راجع بمسافرت گراندوک

بطوریکه اختصارا در شماره ۹ اشعار داشتیم و بر حسب تحقیقاتی که از مبادی رسمیه بعمل آمده مسافرت پرنس معظم بایران من غیر رسم بوده و دارای هیچگونه وجهه سیاسی و جنبهٔ پلتیکی نیست و فقط برای بازدید فرونتها و سرکشی بقزاقهای دولت بهیه روس که ایشان سمت ریاست کل نسبت بآنها دارند به فرونت قفقاز و ضمنا بخاک ایران مسافرت نموده‌اند. و چون این مسافرت مستلزم عبور از آذربایجان بوده از این‌رو احتراما با والاحضرت اقدس ولیعهد ملاقات نموده و بعد هم بواسطه مسافرت بخط قزوین نظر به نزدیکی پای‌تخت خواسته‌اند بحضور مهر ظهور اعلیحضرت شاهنشاهی شرفیابی حاصل نموده و ضمنا مراتب مودت اعلیحضرت امپراطور روسیه را نسبت بشخص اعلیحضرت همایونی ابلاغ دارند.

۱- تاریخ درج شده در روزنامه: ۴ قوس ۱۲۹۵.

۲- تاریخ درج شده در روزنامه: ۶ قوس ۱۲۹۵.